

ปีที่ 26 ฉบับที่ 8831 วันจันทร์ที่ 26 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 หน้า 9

ชรัสวัณณ์ คงแก้ว

“สวะทองคำลอยน้ำ”
 คำเรียกขานตัวเองของ
“บ้านผักตบชวา”
 ผลิตภัณฑ์จากวัชพืช
 (ผักตบ) ที่กำลังสร้างรายได้
 อย่างงดงามให้กับ
 ผู้ประกอบการพันธุ์เล็ก
 ธุรกิจนำดี ไม่เพียงทำเงิน
 เข้ากระเป๋า ทว่ายังบรรเทา
 ปัญหาสังคม และ
 สิ่งแวดล้อมได้อย่าง
 เยี่ยมยุทธ์

ผักตบชวาที่ลอยเกลื่อนอยู่เต็มน่านน้ำไทย
 สร้างผลกระทบต่องาน เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม
 “สวะ” ที่ขยายพันธุ์อย่างรวดเร็ว กีดขวางการ
 จราจรทางน้ำ สร้างปัญหาสิ่งแวดล้อม สิ้นเปลือง
 ค่าใช้จ่ายในการกำจัด ระบบนิเวศเสียหาย กระทบ
 การเจริญเติบโตของสัตว์น้ำ ชาวบ้านใกล้แหล่งน้ำ
 ก็ได้รับผลพวง “ซ้ำๆ” ตามไปด้วย
 เวลาเดียวกับที่ผักตบชวา ยังคงขยายพันธุ์
 เส้นงานชาวโลก คนๆ หนึ่ง กลับลุกขึ้นมาใช้ผักตบชวา
 พลิกชะตาชีวิตของตัวเอง ในวันที่ล้มฟู ธุรกิจจึง!
 “ก่อนหน้านี้เป็นเจ้าของกิจการ เคยทำเฟอร์นิเจอร์
 หวายส่งไปโรงแรมระดับ 5 ดาวในต่างประเทศ
 ธุรกิจไปได้ดี แต่พอเกิดวิกฤติปี 40 เราจึง ไม่เหลือ
 อะไรเลย จากที่มีลูกน้องกว่าร้อยคน และกำลัง
 จะได้เงินจากลูกค้ากว่า 200 ล้านบาท กลายเป็นว่า
 ทุกอย่างสูญสิ้นหมด”
 “พิมพ์แก้ว กิตติรัตนโชติ” บอกกับเรา
 ถึงจุดต่ำสุดในชีวิต ต้องปล่อยธุรกิจร้อยล้านให้
 หลุดมือ กลายเป็นคนตกงานอยู่ 2 เดือนเต็มๆ
 เธอมีบ้านริมน้ำ อยู่ใน อ.บางไทร
 จ.พระนครศรีอยุธยา
 “นั่งมองน้ำไปวันๆ”
 คือพฤติกรรมที่
 พิมพ์แก้ว ทำจนเป็น

‘บ้านผักตบชวา’
 สวะทองคำลอยน้ำ

จ.พระนครศรีอยุธยา
 “นั่งมองน้ำไปวันๆ”
 คือพฤติกรรมที่
 พิมพ์แก้ว ทำจนเป็น
 วิถีเมื่อต้องรับสถานะ
 “คนตกงาน” สิ่งที
 ลอยไปตามน้ำและ
 มองเห็นอยู่ทุกวัน คือ
 “ผักตบชวา” หลายคน
 อาจเรียกว่า “สวะ”
 แต่สิ่งที่กระทบสายตา
 อดีตเด็กเพาะช่าง
 อย่างเธอ คือ ไอเดีย
 ผลิตภัณฑ์ใหม่
 ที่จะสร้างมูลค่าได้
 อีกมหาศาล

เธอเริ่มต้น
 เก็บผักตบชวา มาทดลองและวิจัย เป็นหัตถกรรม
 แนวใหม่ เวลาที่ผ่านไปแต่ละวัน จึงไม่ใช่แค่
 นั่งมองน้ำ แต่คือการเก็บผักตบชวามาทดลอง
 เพื่อให้กลายเป็นงานศิลปะแนวใหม่
 หลีกหนีจากผลิตภัณฑ์ผักตบชวาแบบเดิมๆ
 “สองเดือนที่เริ่มฟื้นตัว ก็ใช้เวลาไปกับการ
 คิดค้นทดลอง โดยอาศัยคำแนะนำเจ้าพระยา เป็นห้อง
 ทดลองขนาดใหญ่ ค่อยๆ คิด ค่อยๆ ทำ เอาศิลปะ
 มาผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น หาข้อมูลจาก
 เว็บไซต์ พยายามหาเทคโนโลยี ที่ป้องกันเชื้อรา
 โดยได้กรมวิทยาศาสตร์บริการ กระทรวงวิทยาศาสตร์
 มาอบรมให้ จนได้คุณสมบัติแบบที่ต้องการ”
 เวลา 4 ปี เต็มหมดไปกับการวิจัยและพัฒนา
 จนเริ่มเข้าสู่ปีที่ 5 เธอบอกว่า “โลกเริ่มรู้จัก..
 พิมพ์แก้ว”

(ต่อด้านหลัง)

การรับรู้ของตลาด ผ่านผลิตภัณฑ์ที่ตรงตามหลากหลาย ซึ่งเกิดจากการแปลงโฉมสะวะกลางน้ำ โดยผสานเทคนิคและภูมิปัญญาท้องถิ่น อย่าง การมัด สาน ทัก ทอ ผสมมุมมองศิลปะ จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่จัดเต็มทั้ง “คุณค่า” และ “มูลค่า” อย่าง คอลเลคชัน 12 นักษัตร ไก่ฟ้า มดสีลา ตู๊กตานักรบ ตู๊กตาชาวเขา กล้องเส้นใยพันธ์สี และหลากหลายผลงานสะท้อนไอเดีย

บนสโลแกน **สะวะ..ศิลปะแห่งการสร้างสรรค์**
“เมื่อ 10 ปีก่อน ถ้าใครเรียกเราว่า สะวะ จะรู้สึกโกรธมาก เพราะสะวะ คือ สิ่งไม่มีคุณค่า แต่ 10 ปีผ่านไป ใครเรียก สะวะ ยิ้มเลย เพราะสะวะกำลังทำเงินให้เรา กลายเป็นที่มาของฉายาว่า..สะวะทองคำลอยน้ำ”

การเกิดขึ้นของผลิตภัณฑ์ล้านไอเดียจากบ้านผักตบชวา ไม่เพียงช่วยกำจัดวัชพืชที่กักเลนงานสิ่งแวดล้อม ทว่าในเชิงเศรษฐกิจพวกเขายังช่วยพัฒนาตลาด ให้สินค้าจากผักตบมีมูลค่ามากขึ้นด้วย โดยคิดให้ต่างจากผลิตภัณฑ์ผักตบแบบเดิมๆ ที่แข่งกันขาย

ในงานโอท็อป เป็นของราคาแค่หลักสิบลหลักร้อย เธอว่าของที่ทำขึ้นมาต้องสามารถขยับราคา

ไปสูงถึงหลักพันหลักหมื่นได้ โดยที่ยังมีตลาดและผู้คนสนใจซื้อ

“มันต้องเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยต้องคิดถึงองค์ประกอบหลายๆ อย่าง ต้องมีเทคโนโลยี และมีเรื่องราว

เมื่อ 10 ปี ก่อน ถ้าใครเรียกเราว่า สะวะ จะรู้สึกโกรธมาก เพราะ สะวะ คือ สิ่งไม่มีคุณค่า แต่ 10 ปี ผ่านไป ใครเรียก สะวะ ยิ้มเลย เพราะสะวะกำลังทำเงินให้เรา กลายเป็นที่มาของฉายาว่า..สะวะทองคำลอยน้ำ

ใส่เข้าไป เพื่อให้ผู้บริโภคเต็มใจที่จะควักเงินซื้อ”

เธอยกตัวอย่าง หัวตุ๊กตาที่ทำจากเซรามิกที่ราคาเพียงหัวละ 10 บาท แต่พอนำไปทำกล่องใส่ นามบัตรหรูๆ ดีไซน์ดูดี สามารถขายในราคา 350 บาท และไม่ได้หยุดแค่นั้น เมื่อพัฒนาจากหัวขึ้นมาเป็นตุ๊กตานักรบตัวใหญ่ จัดเป็นชุดในกล่องอย่างดี ก็กลายเป็นของมูลค่าตั้งแต่ 5,000 บาท ถึง 2 หมื่นบาทได้

วิธีคิดในการทำงาน นอกจากให้ได้ผลงานที่ทรงคุณค่า พิมพ์แก้ว บอกว่า ยังต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม โดยพยายามใช้เศษวัสดุทุกอย่าง ไม่ให้เหลือทิ้งเป็นของเสีย อย่างผักตบชวาที่ใช้หมดทุกส่วน รากทำปุ๋ย ใบนำมาทำเป็นกระดาษจากผักตบชวา และพัฒนาเป็นเส้นด้ายเพื่อต่อยอดไปเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ รวมถึงกระบวนการผลิตก็ต้องลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

“ต่างชาติสนใจเรื่องการเป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมาก อย่างเรามีชุดจากผักตบชวาทำเป็นชุดต้นแบบ ยังไม่ได้ผลิตจริง คอนเซ็ปต์คือ วัสดุเหลือใช้จากธรรมชาติ ซึ่งได้รางวัลจากกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ประจำปี 2554 โดยต่างชาติให้ความสนใจมาก แต่ยังคงอยู่ระหว่างพัฒนาเส้นใยเพื่อให้ได้คุณสมบัติที่เหมาะสม”

เวลาเดียวกับการดูแลสิ่งแวดล้อมและขับเคลื่อนธุรกิจ บ้านผักตบชวายังเลือกกระจายงานไปยังชุมชน แทนที่จะตั้งเป็นบริษัทใหญ่โต แล้วทำทุกอย่างด้วยตัวเอง พวกเขาเลือกใช้กลุ่มเครือข่ายทำชิ้นส่วนต่างๆ ให้แล้วส่งมายังส่วนกลางเพื่อประกอบเป็นชิ้นงาน

“อย่างเราซื้อลูกบิดกะสามะพร้าว จากเกาะช้างบ้าง ลำปางบ้าง นครสวรรค์ พัทลุงบ้าง ขณะที่หัวตุ๊กตา ก็ปั้นมาจากอีกกลุ่มหนึ่ง เบียดอีกกลุ่มหนึ่ง ชาวบ้าน ท้ามาให้ แล้วเราก็จ่ายค่าแรงที่เป็นธรรม”

เธอบอกว่า แต่ละชิ้นงาน จะใช้กลุ่มชาวบ้าน ประมาณ 4-5 กลุ่ม ควบคุมการทำงานอย่างเป็น ระบบ เพราะเป็นงานหัตถกรรมกิ่งอุตสาหกรรม สามารถรองรับงานขนาดใหญ่ได้โดยปัจจุบันมีผลงาน กว่า 100 แบบ และยังคงพัฒนาแบบใหม่ๆ มาอย่างต่อเนื่อง ส่งขายทั้งในไทยและลูกค้าต่างประเทศ ด้วยวิธีคิด คือ ทำการค้าต้อง “ไม่หนีง”

“ทำตลาดช่วงแรก ยากมาก เมื่อก่อนเคยเป็น คนที่ถูกเลือก แต่ ณ วันนี้ ไม่ใช่แล้ว เราต้องนำ เสนอตัวเอง ด้วยดีไซน์ ด้วยการทำงาน เจาะให้ถึง กลุ่มเป้าหมาย ลูกค้าหน้าใหม่หน้าเก่า ต้องเปิดหมด จะยังไม่ได้ ต้องหาช่องทางที่จะเข้าไป ขอแค่ได้โชว์ พรีเซนต์ตัวเองแล้วแจกนามบัตร ที่สำคัญเมื่อได้ ลูกค้าแล้วก็ต้องรับผิดชอบ ทำของดี ส่งของให้ทัน”

เวลาเดียวกับทำธุรกิจ ก็คือพัฒนานวัตกรรม เพื่อให้ “สวะ” ในมือ มีทางสร้างมูลค่าเพิ่มมากขึ้น และยังแบ่งเวลาไปกับการเป็นวิทยากร สอนตั้งแต่ นักเรียน ชาวบ้าน คนทำงาน ถ่ายทอดวิชามาเป็น รายได้ให้กับทุกคน ที่สำคัญคือวางรากฐานไว้ เพื่อไม่ให้อาชีพนี้หมดสิ้นไปในวันที่ไม่มีเธอแล้ว

เธอฝากเคล็ดลับทิ้งท้าย ในฐานะ “คนเคยล้ม” และลุกขึ้นมาได้ด้วย “เศษสวะ”

“คติประจำใจ คือ พรุ่งนี้ก็เช้าแล้ว อะไรผ่านมาก็แค่ผ่านไปประสบการณ์ที่เคยล้มทำให้เราแข็งแกร่งขึ้น มองทุกอย่างเป็นเรื่องเล็กลง วันนี้ทำอะไรไม่ได้ไม่เป็นไร เอาไว้พรุ่งนี้ ในใจมีตั้ง 4 ห้อง ขอให้ เปิดใช้แค่สองห้อง ห้องหนึ่งพักผ่อน ห้องหนึ่งคิด เท่านั้นก็พอแล้ว”

วิธีคิด ของคนพลิกสวะชีวิต

